

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regel
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 63 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Demografische ontwikkelingen in Afrika

1 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste argumenten zijn:

- In de steden is meestal iets meer welvaart dan op het platteland (en meer welvaart betekent meestal een lager geboortecijfer).
- In de steden kosten kinderen meer geld dan op het platteland (waardoor mensen in de steden minder kinderen kunnen onderhouden dan op het platteland).
- In de steden dragen kinderen minder bij aan het gezinsinkomen dan op het platteland (waardoor mensen in de steden minder kinderen kunnen onderhouden dan op het platteland).
- In de steden is voorlichting over / zijn middelen voor geboortebeperking makkelijker toegankelijk dan op het platteland.
- In de steden werken vrouwen verder van huis dan op het platteland / meer buitenshuis dan op het platteland (waardoor zij kinderen en werk moeilijker kunnen combineren).

per juist argument 1

2 maximumscore 1

de afname van het geboorteoverschot in andere continenten

3 maximumscore 2

Uit de argumentatie moet blijken dat

- (de vorm van) het bevolkingsdiagram van Kameroen duidt op een zeer jonge bevolking 1
- die op termijn doorschuift naar de reproductieve leeftijd 1

Opgave 2 – Anders-globalisten

4 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist kenmerk zijn:

- Afrika en Zuid-Amerika / de armste continenten staan centraal in het logo.
- Alle continenten worden naast elkaar weergegeven, op deze wijze is geen noord-zuid tegenstelling zichtbaar.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste manieren zijn:

- Door de verbetering van telecommunicatie kunnen ‘anders-globalisten’ over de hele wereld met elkaar communiceren en mensen mobiliseren / kennis nemen van de negatieve aspecten van de globalisering.
- Door afname van de relatieve afstanden / goedkopere vliegtarieven kunnen mensen elkaar makkelijker ontmoeten op bijeenkomsten zoals het forum.

per juiste manier

1

6 maximumscore 2

- multinationale ondernemingen (MNO's)
- Uit het antwoord moet blijken dat deze bedrijven zo internationaal georganiseerd zijn, dat ze zelf kunnen bepalen waar ze welke activiteiten laten plaats vinden / organiseren (overheden zijn van deze beslissingen afhankelijk voor wat betreft nationale werkgelegenheid, belastinginkomsten enz.)

1

1

Opgave 3 – Wereldsteden in de Verenigde Staten

7 maximumscore 2

- Gentrification is de herinrichting/‘upgrading’ van woonwijken met een lage status (of een omschrijving daarvan)
- Uit het antwoord moet blijken dat gentrification hogere inkomensgroepen aantrekt en lagere inkomensgroepen / de oorspronkelijke bewoners verdrijft (zodat de sociale tegenstellingen toenemen / er sociale polarisatie kan ontstaan)

1

1

8 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste redenering zijn:

- Cooper Village en Stuyvesant Town liggen dicht bij het zakencentrum van New York
 - Mensen die hier werken zijn vermogender dan de oorspronkelijke bewoners / stellen meer eisen aan hun woonomgeving en zijn bereid meer huur te betalen voor een goede woonomgeving dichtbij hun werk
- of
- Cooper Village en Stuyvesant Town liggen centraal in New York / liggen op Manhattan / liggen vlak bij allerlei culturele voorzieningen
 - waardoor deze wijken een aantrekkelijke woonlocatie vormen voor mensen met een meer dan gemiddeld inkomen

1

1

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Washington is vooral vanuit de politieke dimensie te beschouwen als een wereldstad, terwijl New York vooral vanuit de economische en de sociaal-culturele dimensie te beschouwen is als een wereldstad.
- De aanwezigheid van zeer veel relatief welvarende mensen in de megalopolis / een krachtig economisch achterland (maakt de aanwezigheid van verschillende wereldsteden niet ver van elkaar mogelijk).
- De omvang en de positie van de Verenigde Staten in de wereld (zijn zodanig dat er verschillende wereldsteden kunnen bestaan).

per juiste reden

1

Aarde

Opgave 4 – De Colorado en de Grand Canyon

10 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat:

- het verhang van de Colorado groter werd / de stroomsnelheid van de rivier toenam (oorzaak) 1
- waardoor deze zich ging insnijden in het plateau (gevolg) 1

11 maximumscore 1

bron 2

12 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- in het stroomgebied van een rivier in een aride zone minder vegetatie aanwezig is (dan in het stroomgebied van een rivier in een gematigde zone) (oorzaak) 1
- waardoor minder verweringsmateriaal wordt vastgehouden (gevolg) 1

13 maximumscore 1

verschillen in hardheid/erosiebestendigheid

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • mechanische verwerking of een omschrijving daarvan • Een voorbeeld van een juist argument is: In dit gebied komen grote temperatuurverschillen voor die noodzakelijk zijn voor mechanische verwerking. 	1 1

Opmerking

Argumenten die het ontbreken van de juiste omstandigheden voor chemische verwerking noemen, mogen goed gerekend worden.

Opgave 5 – Aardbevingen

15	maximumscore 1	
	<ul style="list-style-type: none"> • gebied A • In gebied A hebben de rivieren zich ingesneden 	0 1
16	maximumscore 3	
	Uit het antwoord moet blijken dat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • de aardbeving in San Francisco (bron 2a) tot veel schade leidde omdat het een dichtbevolkt gebied betrof, maar het aantal slachtoffers bleef beperkt vanwege het goede hazardmanagement ter plekke of een omschrijving daarvan • de aardbeving in Izmit (bron 2b) tot veel slachtoffers en veel schade leidde omdat het een dichtbevolkt gebied betrof met matig hazardmanagement ter plekke of een omschrijving daarvan • de aardbeving in Nieuw-Zeeland (bron 2c) niet tot slachtoffers en zware schade leidde omdat het een dunbevolkt gebied betrof (waardoor er geen beroep werd gedaan op hazardmanagement of een omschrijving daarvan) 	1 1 1
17	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • tussen C en D 	1
	Een voorbeeld van een juiste uitleg is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Hier bewegen de platen in tegenovergestelde richting langs elkaar (oorzaak) • waardoor daar de meeste druk wordt opgebouwd (gevolg) 	1 1

Zuid-Oost-Azië

Opgave 6 – Klimaten in Zuid-Oost-Azië

18 maximumscore 3

- 1 Kuala Lumpur
- 2 Hanoi
- 3 Ho Chi Minhstad
- 4 Kota Bharu

Indien vier antwoorden juist	3
Indien drie antwoorden juist	2
Indien twee antwoorden juist	1
Indien één antwoord juist	0

19 maximumscore 2

- Uit de beschrijving moet blijken dat het gebied rond de evenaar een tropisch regenwoudklimaat heeft en dat gebieden op wat hogere breedten een savanneklimaat hebben 1
- Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn: 1
 - De verandering in ligging van de maxima en de minima in de loop van het jaar.
 - De verandering in de hoek van inval van de zonnestraling in de loop van het jaar.
 - Gebieden met een tropisch regenwoudklimaat liggen het gehele jaar in de ITCZ, gebieden met een savanneklimaat maar enkele maanden per jaar.

20 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste nadelen zijn:

- bodemuitspoeling
- bodemerosie
- gevaar voor rot / plantenziekten

per juist nadeel	1
------------------	---

Opgave 7 – Politieke en economische ontwikkelingen in de ASEAN

21 maximumscore 4

Uit het antwoord moet blijken dat

- in periode a het beeld bestond dat Vietnam deel uitmaakte van een (exploitatie)kolonie (Frans Indo-China) 1
- Vietnam in die periode deel uitmaakte van de periferie 1
- in periode c Vietnam het beeld te zien geeft van een opkomende economie / van een land dat zich ontwikkelt tot een populair vakantiegebied 1
- Vietnam in deze periode verschuift in de richting van de semi-periferie / in deze periode Vietnam deel gaat uitmaken van de semi-periferie 1

22 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de Verenigde Staten, de Europese Unie en Japan de belangrijkste buitenlandse handelspartners van de ASEAN zijn.

23 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste verandering zijn:

- Het aandeel van China, Taiwan en Hongkong zal toenemen.
- Het aandeel van de Verenigde Staten zal afnemen.
- Het aandeel van de Europese Unie zal afnemen.

24 maximumscore 3

- Uit het antwoord moet blijken dat de handelsbalansen van de ASEAN-landen met de Verenigde Staten en de Europese Unie positief zijn, terwijl die met de andere landen uit de bron negatief zijn / de handelsbalansen van de Verenigde Staten en de Europese Unie met de ASEAN-landen negatief zijn, terwijl die van de andere landen uit de bron positief zijn 1

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- Veel Amerikaanse en Europese bedrijven hebben hun productieafdelingen naar Zuid-Oost-Azië verplaatst 1
- waardoor de waarde van de export vanuit de ASEAN-landen naar de Verenigde Staten en de Europese Unie hoger is geworden 1

Leefomgeving

Opgave 8 – Het Oosterdokseiland

25 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist voordeel zijn:

- minder kosten (omdat de investeringen worden gedeeld)
- minder risico (omdat de investeringen worden gedeeld)
- Er kunnen projecten worden uitgevoerd die voor de gemeente (technisch, economisch, organisatorisch enz.) anders niet haalbaar zijn.

26 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- goed bereikbaar per openbaar vervoer
- historische binnenstad op loopafstand
- representatieve locatie / moderne architectuur
- voldoende congresfaciliteiten in de omgeving aanwezig
- voldoende horecafaciliteiten in de omgeving aanwezig
- aantrekkelijke woon-/werkplek voor werknemers

per juiste reden

1

27 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juiste reden voor het verliezen van de oorspronkelijke functie zijn: 1
 - de concentratie van havenactiviteiten in grotere havens
 - De opkomst van het containervervoer, waarbij haventerreinen over veel opslagcapaciteit moeten beschikken.
 - Het gebruik van schepen met een grotere diepgang, die bij de oude haventerreinen niet wordt bereikt.
- Voorbeelden van een juiste reden voor het krijgen van een nieuwe functie zijn: 1
 - Tertiaïrisering van de economie (waardoor er een grote vraag naar hoogwaardige kantoorlocaties ontstond).
 - Snelle stijging van de welvaart in Europese landen (waardoor de vraag naar dure woningen steeg).

Vraag	Antwoord	Scores
28	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste voordelen zijn: – De Zuidas heeft betere internationale verbindingen / ligt gunstiger ten opzichte van Schiphol. – De Zuidas is beter bereikbaar voor wegverkeer. – De Zuidas is een veel groter gebied.	
	per juist verschil	1

Opgave 9 – Kustbeheer op Texel

29	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• er bij zandsuppleties ruimte blijft voor natuurlijke processen (dynamisch)	1
	• zandsuppleties er toe bijdragen dat de kust beschermd wordt (handhaven)	1
30	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• het zeewater dat De Slufter binnenstroomt vrijwel komt stil te staan	1
	• waardoor veel zand zal bezinken (dat later door de wind kan worden opgeblazen tot duinen)	1
31	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juiste uitleg is:	
	• Langs de Waddeneilanden is een kustparallele zeestroming / is de zeestroming gericht naar het noordoosten (oorzaak)	1
	• waardoor er afbraak / erosie aan de zuidwestkant van de eilanden zal zijn en opbouw / sedimentatie aan de noordoostkant (gevolg)	1
32	maximumscore 2 Voorbeelden van een juiste uitleg zijn:	
	• De afwisseling van eb en vloed betekent dat er een hoge dynamiek is in De Slufter (oorzaak)	1
	• waarbij verschillende soorten leefmilieus voor planten en dieren ontstaan / waarbij een hoge diversiteit ontstaat (gevolg)	1
	of	
	• In De Slufter zullen veel overgangsmilieus/gradiënten zijn (oorzaak)	1
	• waarbij zich bij iedere gradiënt een eigen vegetatie ontwikkelt (gevolg)	1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 7 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: <http://www.visualizingeconomics.com>

bron 2 vrij naar: <http://www.census.gov/ipc/www/idb/>

Opgave 2

bron 1 vrij naar: De Grote Globaliseringsgids, van aandeelhouder tot Zapatista, E. Nieuwenhuis, 2005

Opgave 3

bron 1 vrij naar: www.mapsofworld.com/usa

bron 2 vrij naar: Van Weesep, Van Aalst & Van Melik, Geografie, april 2008

Opgave 4

bron 1, 2 en 3 vrij naar: Lambert, D. and the Diagram Group, The field guide to geology, 2007

bron 4 bron: www.richard-seaman.com

bron 5 bron: www.photo.net

Opgave 5

bron 1 vrij naar: <http://thulescientific.com>

bron 2a vrij naar: <http://news.bbc.co.uk>

bron 2b bron: <http://www.nieuwsdossier.nl>

bron 2c bron: <http://www.standaard.be>

bron 3 vrij naar: Christopherson, R.W., Geosystems, an introduction to physical geography, Upper Saddle River, New Jersey, 2006

Opgave 6

bron 1 vrij naar: <http://climatediagrams.com/climate.php>

Opgave 7

bron 1 bron: De Grote Bosatlas, 53e druk, kaart 149A

bron 2 bron: De Grote Bosatlas, 53e druk, kaart 149B

Opgave 8

bron 1 en 2 bron: www.oosterdokseiland.nl

Opgave 9

bron 1 vrij naar: <http://www.zeeinzicht.nl>

bron 2 vrij naar: De Grote Bosatlas, 52e druk

bron 3 bron: De Grote Topografische Atlas, deel West-Nederland, schaal 1:50.000